

Møte tysdag den 24. november kl. 11.55

President: Jorunn Ringstad

D a g s o r d e n (nr. 6):

1. Innstilling fra næringskomiteen om lov om revisjon av lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og endringar i einskilde andre lover (Innst. O. nr. 15 (1998-99), jf. Ot.prp. nr. 57 (1997-98))
2. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven) m.m. (Innst. O. nr. 13 (1998-99), jf. Ot.prp. nr. 5 (1998-99))
3. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (Innst. O. nr. 8 (1998-99), jf. Ot.prp. nr. 62 (1997-98))
4. Referat

Presidenten: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 blir handsama under eitt – og reknar det som vedteke.

S a k n r . 1

Innstilling fra næringskomiteen om lov om revisjon av lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og endringar i einskilde andre lover (Innst. O. nr. 15 (1998-99), jf. Ot.prp. nr. 57 (1997-98))

S a k n r . 2

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven) m.m. (Innst. O. nr. 13 (1998-99), jf. Ot.prp. nr. 5 (1998-99))

Modulf Aukan (KrF) (ordfører for sakene): Den første saka vi har til behandling i dag, gjeld revisjon av ei lov som har hatt og vil få mykje å seia for dei fleste bygder i Noreg.

Grunnlaget for Ot.prp. nr. 57 for 1997-98 er m.a. eit utvalsarbeid som vart lagt fram hausten 1995, med tittelen «Jordskifteverkets framtidige arbeidsoppgaver».

Høyringsfråsegnene har det vorte lagt stor vekt på. Det har gått ca. 25 år sidan arbeidet med den loven som vi har i dag, starta. Det har skjedd mykje i landbruket og i samfunnet elles på desse åra. Vektlegging av utmarksnæringer, gardsturisme og bygging av skogsvegar har endra føresetnadene i stor grad. Miljøforhold har også fått ei sterkare stilling, både generelt i opinionen og i lovgivinga.

Eit viktig prinsipp ved lovendringa er at ein vil prøva å møta samfunnsmessige behov i høve til grunnforhold på ein effektiv måte, slik at partane vert minst mogleg berørte. Ein kan også gjennom jordskifte skaffa grunnegar ny grunn i staden for pengeerstatning.

Det er brei semje i komiteen om at jordskifteretten vert vidareført som særdomstol. Dette er også i tråd med det eit samla storting sa i 1993.

Komiteen går inn for at det vert opna for eit generelt høve for det offentlege til å krevja jordskifte, arealbytte, i tilknytning til utbyggingstiltak. I slike saker er det jordskifteretten som er skjønnsrett, og føresetnadene vil vera at avstått areal pluss skade- og ulempeerstatningar vert erstatta med areal. For å få dette til er det viktig at ein i slike saker sikrar seg høveleg areal der forholda ligg til rette for dette.

Erfaringane som er gjorde dei seinaste åra i samferdselsjordskifte, er gode. Spesielt ved Gardermoen-prosjektet, inklusive framføring av banen, har det vist seg at dette med jordskifte i slike saker er både samfunns- og privatøkonomisk gunstig.

Reglane om bruksordning og felles tiltak, slik som jakt, fiske, beite, vegar, grustak og hytter, er utbetra på vesentlege område. Det vert innført ein ny regel om at den einskilde parten i lag som er skipa av jordskifteretten, berre heftar for sin eigen del i forhold til tredjeper-son.

Problematikken kring leigejord har fått eit monaleg omfang i Noreg i dag. Her har lovforslaget nye reglar. Dersom utleigar og jordleigar er einige, og leige kontrakten er lenger enn ti år på det tidspunktet jordskifte vart fremja, kan jordleigar krevja at den leigde jorda vert utforma som ein del av driftsgrunnlaget hans.

Saksbehandlingsreglane vert no i stor grad harmoniserte med den alminnelege skjønnsloven. Partane sin rettstryggleik synest å verta betra på denne måten.

Ein samla komite har peika på faren som ligg i at kontakten mellom jordskifterett og offentlege planstyresmakter kan verta for nær, noko som i sin tur kan føra til at det oppstår uklare skiljeliner mellom forvaltninga og jordskifteretten. Komiteen ber derfor departementet om å følgja utviklinga nøye på dette området.

Når det gjeld Innst. O. nr. 13, til Ot.prp. nr. 5 for 1998-99, fastset denne dei gebyra som no skal betalast for saker etter nemnde jordskiftelov. Ein foreslår å innføra dei same prinsippa som i rettsgebyrloven, der rekvi-renten av ei sak pliktar å dekkja alle utgifter til m.a. sakkunnige og særlege undersøkingar.

Dei økonomiske konsekvensane av lovforslaget er berekna til ein inntektsauke på ca. 6 mill. kr. Av dette utgjer gebyr ca. 3,5 mill. kr.

Dei økonomiske verknadene er alt tekne inn i St.prp. nr. 1, under kap. 4145.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Arbeiderpartiet har merket seg at mange av dem som er hørt i tilknytting til departementets arbeid med endringene i jordskifteloven, har uttalt seg positivt om de erfaringer en har med jordskifte. Det legges stor vekt på både private og samfunnsøkonomiske effekter av å bruke jordskifte som instrument i saker hvor det offentlige har behov for areal i en eller annen sammenheng.

Det er på mange måter naturlig at de fleste høringspartene er positive til systemet med jordskifte. En grunn-

eier med landbrukseiendom vil nesten alltid være opptatt av jordskifte framfor ekspropriasjon, fordi arealet er grunnlaget for grunneiers næringsvirksomhet. Skal gården kunne drives videre, må man sørge for å ha tilstrekkelig areal. Samtidig kan det hevdes at dette avhengighetsforhold også på mange måter er kjernen i den kritikk som enkelte reiser mot jordskifteloven, nemlig at dette omtalte avhengighetsforhold reiser spørsmålet om grunneiers rettslige stilling. Dersom en ikke lykkes med et jordskifte, vil alternativet ofte være ekspropriasjon.

Det blir hevdet at en kan få situasjoner der grunneier aksepterer en avgjørelse i jordskifteretten til tross for at en mener seg dårlig behandlet, fordi alternativet kan framstå som enda dårligere.

Arbeiderpartiet har merket seg det brev Den Norske Dommerforening og Den Norske Advokatforening har sendt til komiteen den 28. september i år. Her går det fram at disse foreningene er svært betenkt over jordskifterettens rolle sett i forhold til prinsippet om domstolens uavhengighet. Særlig er Den Norske Dommerforening og Den Norske Advokatforening betenkt over det de opplever som en binding mellom jordskifteretten og den aktuelle planmyndighet.

I sitt brev trekker Den Norske Dommerforening og Den Norske Advokatforening følgende konklusjon:

«Vi mener at i stedet for å fortsette den klattvise utvidelse av jordskifterettens doms- og skjønnskompetanse, er tiden nå inne til å foreta en prinsipiell nyvurdering av hele ordningen med en særdomstol for de aktuelle sakstypene og forholdet til planmyndighetene.»

Det er grunn til å merke seg denne uttalelsen.

Samtidig vil Arbeiderpartiet peke på alle de høringsinstansene som har uttalt seg positivt til hvordan jordskifterettens arbeid virker i praksis. Disse uttalelsene kommer både fra organisasjoner som representerer et betydelig antall grunneiere, og fra flere fylkesmannsembeter. I denne sammenheng går jeg ut fra at fylkesmannsembetene også har greid å vurdere spørsmålet om hvordan de ulike partene i en jordskiftesak får ivaretatt sine rettslige interesser, på samme måte som jeg går ut fra at f.eks. Norges Bondelag er opptatt av det samme på vegne av alle sine medlemmer.

Uttalelsene tilsier at systemet i tilknytning til jordskifteretten fungerer bra ut fra brukernes perspektiv. Det må selvsagt tillegges svært stor vekt når Odelstinget i dag behandler disse lovendringene. Likevel skal det bli interessant å få se vurderingene fra Domstolkommisjonen og Domstolstrukturutvalget hva angår disse prinsipielle sidene av jordskifteretten. Arbeiderpartiet vil imidlertid ikke avvente disse vurderingene før man behandler de foreslåtte endringene i jordskifteloven. De endringene som ligger i proposisjonene, synes som en naturlig følge av samfunnsutviklingen på dette området.

Arbeiderpartiet vil også understreke at det offentlige interesser i areal blir stadig mer omfattende, ikke minst sett i forhold til de økte miljøinteresser som staten ønsker å ivareta. I den sammenheng er det etter Arbeiderpartiets mening klart at jordskifte ofte kan fungere konfliktdepende og øke det lokale engasjement for den aktuelle

miljøutfordringen, og ikke minst i forhold til det relativt omfattende barskogvernet man nå gjennomfører, vil Arbeiderpartiet understreke viktigheten av jordskifte som et instrument til å ivareta både miljø- og næringsmessig viktige forhold.

Arbeiderpartiet har særlig merket seg omtalen av det omfattende jordskiftet som fant sted i tilknytning til utbyggingen av Gardermobanen og den nye hovedflyplassen på Gardermoen. Vi er enig i at jordskifte synes å være et hensiktsmessig instrument i tilknytning til slike store samfunnsmessige inngrep. Derfor er det all grunn til å hørte erfaringer fra dette jordskiftet når det offentlige starter planarbeidet med andre tilsvarende saker.

I slike store jordskiftesaker vil utfallet ofte avhenge av statens evne til å ha tilstrekkelig ledig areal på egen hånd som kan inngå i jordskifterettens arbeid i den aktuelle sak. Her vil staten som grunneier ofte bli utfordret. Arbeiderpartiet vil peke på at staten er en stor grunneier, ikke minst gjennom Statskog, men også en institusjon som Opplysningsvesenets fond. Landbruksdepartementet har iverksatt en evaluering av hvordan Statskog opererer etter omdannelsen til statsforetak sett i forhold til de mål Stortinget trakk opp ved denne omdannelsen. I denne sammenheng vil det være interessant om departementet også vurderer hvorvidt og eventuelt hvordan Statskog i framtiden skal agere i jordskiftesaker der staten har betydelige interesser. Det samme vil også være tilfellet for en institusjon som Opplysningsvesenets fond og eventuelt andre statlige instanser.

Arbeiderpartiet vil anbefale komiteens innstilling i de to aktuelle sakene.

Øystein Hedstrøm (Frp): Forslagene i proposisjonen om utvidelse av jordskifterettens arbeidsoppgaver vil bidra til å styrke den enkelte grunneiers rettssikkerhet.

De fleste av høringsinstansene stiller seg også positive til dette på bakgrunn av de erfaringer man har med jordskifte. Det er heller ingen tvil om at arealbytte vil være et egnet virkemiddel for mange grunneiere som et ledd i å oppnå en effektiv og rasjonell utnyttelse av ressursene. Derfor må det anses som fordelaktig at arealer som er i offentlig eie, kan benyttes for å tilgodese private eiere ved arealbytte. Fra et prinsipielt standpunkt må det være en riktigere erstatning å kunne erstatte tapt areal med nytt areal istedenfor å omregne tapt areal mot et pengevederlag. Fremskrittspartiet ser på jordskifteretten som et egnet organ til å stå for dette.

Rødsmoen-saken var en stor jordskiftesak. I forbindelse med etableringen av Rena leir inngikk Forsvarets bygningstjeneste og de berørte grunneiere en avtale om å løse arealspørsmålet ved hjelp av arealbytte fremfor tradisjonell ekspropriasjon med pengeerstatning. Christieutvalget som har vurdert erfaringene fra Rødsmoen, sier at denne jordskiftesaken er gjennomført på en måte som i sin helhet fremstår som vellykket. Utvalget sier videre at det er overveiende sannsynlig at staten sparte penger ved å gjennomføre erverv ved arealbytte fremfor tradisjonell erstatning. Begge parter kan dermed komme godt ut. Staten kan tjene penger på å gjennomføre arealbytte fremfor

tradisjonell erstatning. Grunneieren, som ofte har en landbrukseiendom, har også fordeler fordi arealet er eksistensgrunnlaget.

Den videre utvikling av jordskifteretten med utvidede arbeidsoppgaver som nå foreslås, gir muligheter for å etablere alternative løsninger på areal- og eiendomsrelaterte problemer. Lovforslaget gir jordskifteretten hjemmel til å utmåle erstatningen for tapet som grunneieren er påført, ved at eiendommen tilføres en tilsvarende arealverdi som den taper.

Enkelte høringsinstanser har riktignok uttrykt betenkeligheter med det de oppfatter som en binding mellom jordskifterett og planmyndighet. Men i den forbindelse vet vi at Domstolkommisjonen og Domstolstrukturutvalget vil vurdere de prinsipielle sidene ved dette, og det resultat vil bli lagt fram på et senere tidspunkt.

Fremskrittspartiet vektlegger i alle fall de positive erfaringene man har med jordskifte, og vil på denne bakgrunnen slutte seg til innstillingen om endringer i jordskifteloven.

Ansgar Gabrielsen (H): Formålet med jordskifteinstituttet er å omforme eiendoms- og rettighetsforhold slik at de eiendommene som inngår i et jordskifte, skal kunne utnyttes på en bedre måte. Siden denne ordningen ble etablert tidlig i forrige århundre, har den hatt stor betydning for verdiskapingen i jord- og skogbruket. Fjerning av blandingsteiger og fordeling av allmenninger og rettigheter har vært viktig for å klargjøre og befeste eiendomsforhold. Klare og praktiske eiendomsforhold har stor betydning for det private initiativ og for verdiskaping. Når bonden og småbrukeren selv høster fruktene av eget arbeid og har rasjonelle enheter å jobbe på, stiger både motivasjonen og det økonomiske utbyttet.

Mye av gevinsten ved jordskifte er for lengst hentet ut, og det kan virke som om jordskifterettene i stor grad befatter seg med mange saker som har marginale private og samfunnsøkonomiske gevinster. I henhold til § 3 i jordskifteloven skal jordskifte ikke fremmes «dersom kostnadene og ulempene blir større enn nytten for kvar einskild eignedom». Jordskifteloven har således et klart privatøkonomisk siktemål. Jordskifteloven skal fremme økonomisk hensiktsmessige driftsenheter og bidra til klart avgrensede eiendomsrettigheter. På bakgrunn av flere enkeltsaker der grunneiers eller rettighetshavers nytte av jordskiftet har vært neglisjerbar, finner jeg grunn til å understreke at det må foreligge en klar og påviselig privatøkonomisk gevinst for at det skal holdes et jordskifte. Det er ikke alltid tilfellet i dag. Høyre ser derfor fram til en helhetlig gjennomgang av jordskifterettens gjestående arbeidsoppgaver og arbeidsform.

Høyre ser positivt på at det legges til rette for at grunneiere som ved ekspropriasjonsvedtak mister grunn, blir kompensert gjennom et jordskifte med det offentlige. Erfaringsmessig får grunneierne i slike tilfeller bedre og mer formålstjenlig erstatning enn ved ordinære erstatningsoppgjør. Jeg konstaterer at de mange gode erfaringene med slike jordskifter, f.eks. i forbindelse med Gardermoutbyggingen, er bakgrunnen for departementets

forslag om å utvide jordskifterettens virkeområde i ekspropriasjonssaker.

Høyre er skeptisk til departementets forslag om å utvide den nåværende ordningen med samferdselsjordskifte i jordskifteloven § 6 til såkalt oreigningsjordskifte. Forslaget innebærer at kompetansen til å kreve jordskifte i forbindelse med utbyggingstiltak blir utvidet til å gjelde for offentlige styresmakter med ekspropriasjonshjemmel, uavhengig av arten av tiltaket. Jeg mener det hefter klare prinsipielle betenkeligheter ved jordskifterettens ofte underordnede forhold til offentlige plan- og reguleringsmyndigheter. Når jordskifteretten fatter sine avgjørelser, må den i praksis ha godkjenning fra kommunale myndigheter og klargjøre om en eventuell kjennelse er i overensstemmelse med gjeldende og fremtidige kommunale planvedtak. Den prosessen kan innebære at kommunale planmyndigheter ikke bare legger premissene for jordskifterettens kjennelse, men aktivt bidrar til det endelige utfallet. I tilfeller der kommunen selv er part i saken eller senere blir part i saker som den aktuelle kjennelsen har betydning for, er domstolens uholdethet tvilsom. Det foreliggende forslaget kan bidra til å forsterke disse betenkelighetene.

Jeg viser i denne forbindelse til Den Norske Dommerforenings og Den Norske Advokatforenings syn på departementets forslag uttrykt i et brev av 28. september 1998 til næringskomiteen:

«Hvis dette forslaget vedtas, vil kommunene nødvendigvis bli parter i mange § 6-saker, i egenskap av eksproprietar. Vi er særdeles betenkt over et system som innebærer at kommune A i en jordskiftesak opptrer som rettsmiddelinstans overfor jordskifterettens planvedtak, og i neste sak som saksøker i en § 6-sak. I prinsippet synes ordningen også å åpne for at kommunen i ettertid kan overprøve samme sak, f.eks. dersom skifteplanen som avslutter samferdselsjordskiftet inneholder tiltak som går inn under de før nevnte forskriftene. Et slikt system er rettsikkerhetsmessig uakseptabelt.»

Høyre deler langt på vei disse synspunktene, og mener det er behov for en prinsipiell gjennomgang av hvordan de oppgavene jordskifteretten er tillagt, best kan løses. I påvente av en mer prinsipiell gjennomgang av alle sider av jordskifterettens funksjon og fremtid vil Høyre imidlertid av hensyn til de åpenbare fordelene grunneierne ofte har av jordskifte i ekspropriasjonssaker, likevel slutte seg til Regjeringens forslag om endringer i jordskifteloven.

I proposisjonen anslår departementet at de foreslåtte endringene i jordskifteloven og enkelte andre utvidelser av jordskifterettens arbeidsoppgaver krever mer enn 30 nye årsverk. Høyre mener jordskifteretten må foreta en strengere prioritering mellom ulike jordskiftesaker og unnlate å behandle saker der den privatøkonomiske nytten av et skifte er marginal. De ressursene som spares på denne måten, bør i stedet nyttes til de oppgavene jordskifteretten nå pålegges. Jeg vil signalisere at vi derfor vil gå imot økte bevilgningsforslag som skyldes den foreslåtte utvidelse av jordskifterettens virkeområde. Jeg

gjentar behovet for en prinsipiell og omfattende gjennomgang av jordskifterettens rolle, og håper Regjeringen så snart som mulig følger opp komiteens sterke og enstemmige ønske om en slik gjennomgang.

Statsråd Kåre Gjønnes: Jeg er glad for at en samlet komite slutter opp om forslaget til revisjon av jordskifteloven fra 1979, og også for saksordførers solide gjennomgang av det saksområdet som er til behandling.

Revisjonen fører til at offentlige myndigheter rent allment nå kan kreve jordskifte i tilknytning til utbyggings tiltak. Forslaget bygger bl.a. på de positive erfaringene en har fra de såkalte samferdselsjordskiftene. Jeg viser i den forbindelse til evalueringen av grunnvervet i Gardermosaken. Det er også grunn til å peke på den nylig avgitte innstillingen om en evaluering av jordskiftesaken på Rena leir, Rødsmoen. Hovedbudskapet synes å være at både grunneiere og utbyggere foretrekker jordskifte framfor tradisjonell ekspropriasjon ved større offentlige grunnverv.

Lovrevisjonen åpner også adgang for vernemyndighetene til å kreve jordskifte. Vi står overfor store utfordringer ved gjennomføring av barskogvernet. Etter min vurdering vil arealbytte gjennom jordskifte kunne være et meget godt alternativ i forhold til ekspropriasjon basert på kontanterstatninger i nettopp disse store og arealkrevende sakene.

Endringsforslagene åpner også for at kommunene kan kreve jordskifte i tilknytning til boligbygging, skoler, industri, friluftsliv, idrettsanlegg m.v.

Jeg ser det som særs viktig at jordskifte nå kan bli et godt egnet virkemiddel ved nedlegging av private jernbaneoverganger. Ved innføring av høyhastighetstog står vi kanskje overfor nedleggelse av flere tusen slike overganger. Jeg viser også til de tragiske ulykker vi den senere tid har hatt på slike overganger. Lantmåteriverket, som nærmest kan kalles en søsterorganisasjon til Jordskifteverket, har vist seg å være et velegnet og effektivt organ ved gjennomføringen av slike tiltak i Sverige.

Et hovedmål i landbrukspolitikken har bl.a. vært å skape bærekraftige bruk, senke kostnadsnivået og en økt vektlegging på miljøhensyn. Jeg har merket meg at komiteen mener at en videreutvikling av jordskifteretten står sentralt i en slik omstilling. Jeg er enig med komiteen i dette. Jeg vil likevel understreke at jordskifteretten er en særdomstol som må bygge sin virksomhet på grunnleggende domstolsprinsipper. Jeg er rimelig overbevist om at vi gjennom denne revisjonen har funnet den riktige balansen mellom disse hensynene.

Jeg har merket meg at komiteen tar opp forholdet mellom jordskifteretten og offentlige planmyndigheter. Jeg vil igjen understreke at jordskifterettens virksomhet skal utøves på grunnlag av alminnelige domstolsprinsipper. Departementet vil følge nærmere med i utviklingen på dette området.

Formålsparagrafen om eiendomsutforming blir knyttet opp til et mer tidsmessig og dynamisk tjenlighetskriterium enn tidligere. Miljøvernparagrafen blir utbygd og forsterket. For første gang i jordskiftelovens historie blir

det innført bestemmelser som åpner adgang til å trekke leiejord inn i skifteplanen. Når jordeier og jordleier er enige og leietiden er mer enn ti år, kan leiejord inngå i eiendomsutforming til jordleier. En eier vil også kunne kreve at hans eiendom blir utformet med sikte på leiejord.

Jordskifterettene stifter årlig ca. 150 grunneierlag i forbindelse med saker om bruksordning og sams tiltak. Etter gjeldende rett bygger ansvarsformen til disse lagene på solidaransvar. Etter forslag i proposisjonen skal ansvarsformen til den enkelte part nå begrenses til bare å gjelde hans andel i saken. Investerings tiltak som kan medføre stor risiko for tap, som f.eks. kommersiell hyttebygging og råstoffutvinning, skal ikke lenger kunne gjennomføres etter vedtak av jordskifteretten. Rettens oppgave blir å være tilrettelegger. Det skal ligge til partene ved flertallsvedtak om de skal gjennomføre slike planer. En eventuell gjennomføring forutsetter at det blir opprettet et driftsselskap, og at mindretallet blir sikret inntekter basert på markedsverdi. Etter min vurdering er disse endringene en viktig nyvinning.

Rettssikkerheten til partene har stått sentralt under revisjonsarbeidet. Det blir derfor gjort en rekke endringer for å styrke denne. Det blir innført en ny avgjørelsesform, vedtak, som er av stor viktighet i denne forbindelse. Det blir innført tilhørende bestemmelser om saksbehandling og begrunnelse.

Jeg har sett det som viktig å innføre adgang til å gjenoppta en jordskiftesak etter de alminnelige bestemmelser i tvistemålsloven. Jeg har sett det som minst like viktig å gi partene adgang til å gjenoppta en jordskiftesak på grunnlag av endringer i de forvaltningsmessige forutsetninger som en jordskifteplan eventuelt måtte bygge på.

Under lovarbeidet har to vilkår vært av grunnleggende betydning:

Det ene gjelder forutsetningen om at det skal skapes en privatøkonomisk gevinst ved et jordskifte. Det andre gjelder den såkalte tapsgarantiklausulen, som sikrer at ingen part kan tape ved å bli part i et jordskifte. Disse viktige vilkårene blir videreført og skal legges til grunn ved alle framtidige jordskiftesaker.

Den enstemmige komiteinnstillingen er av stor betydning for Jordskifteverkets videre arbeid, og jeg ser den også som en honnør til det tillitskapende og viktige arbeidet som jordskifterettene utfører over hele landet.

Det er viktig å legge merke til at de som bruker dette lovverket, gir positive tilbakemeldinger, noe som for meg, som statsråd er et av de viktigste argumentene for at dette er et nyttig instrument slik det fungerer i dag. Jeg vil gjerne også tilføye at det som utøves gjennom jordskifteretten på denne måten, er samfunnsøkonomisk godt tjenlig arbeid

Så en liten merknad til slutt når det gjelder større saker der jordskifte blir brukt, som det er vist til i innstillingen og som jeg også har vist til i mitt innlegg. Det forutsettes her naturligvis at det offentlige har areal for å kunne delta i den typen jordskifte. Så i saker som en vet kommer, er det viktig at det offentlige har dette i tankene når eiendom er til salgs, for det kan brukes i den typen

skiftesaker når vi eventuelt skal foreta slike grep som det er vist til, og som har vært positivt også i forhold til denne innstillingen.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sakene nr. 1 og 2.

(Votering, sjå side 57)

S a k n r . 3

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (Innst. O. nr. 8 (1998-99), jf. Ot.prp. nr. 62 (1997-98))

Presidenten: Etter ynske frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida vert avgrensa til fem minutt til kvar gruppe. Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje vert gjeve høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil tre minutt. – Det er vedteke.

Karita Bekkemellem Orheim (A) (ordfører for saken): Forslagene til endring i denne saken ble presentert i St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 for 1997-98. Stortinget sluttet seg til disse.

Komiteen støtter de lovendringene som proposisjonen tar opp. Lovendringene betyr bl.a. at kravet om at far må ha vært i arbeid de to siste ukene umiddelbart før hans stønadsperiode tar til, blir fjernet. Endringene innebærer at fars yrkesaktivitet knyttes til det tidspunkt hans stønadsperiode tar til. Denne endringen innebærer at opp-tjeningsperioden både for mor og far vil kunne knyttes til det tidspunkt hver av dem påbegynner sin del av stønadsperioden. Lovendringene innebærer også at en innfører en rett til fødsels- og adopsjonspenger for personer som er i et arbeidsliknende forhold, og som mottar lønn fra arbeidsgiver.

Det legges også opp til en harmonisering av rettigheter mellom adoptivforeldre og biologiske foreldre. Endringene innebærer bl.a. at adopsjonsforeldrene nå får rett til adopsjonspenger uten hensyn til om far har vært yrkesaktiv, altså en lik behandling med det som biologiske foreldre i dag har.

Videre mener komiteen det er positivt at fedrekvoter for adoptivforeldre skal være på lik linje med det som gjelder for andre fedre.

Til slutt vil jeg gå litt inn på merknaden fra Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet mener at foreldre som er utearbeidende, og foreldre som arbeider hjemme, skal få de samme rettigheter. Dette innebærer at alle overføringer som i dag skjer til barnefamilie, skal være nøytrale, og at alle skal motta like mye fra det offentlige. Jeg vil spørre hvordan Fremskrittspartiet har tenkt seg å få dette til i praksis. Fravær ved barns sykdom er f.eks. en rettighet som lønnsinntakere har i dag. Med Fremskrittspartiets forslag skal de hjemmeværende få tilsvarende utbetalt eller godtgjort fra staten.

Videre mener Fremskrittspartiet at støtten fra staten skal være så stor at en har anledning til å velge bort en arbeidsinntekt. Jeg synes det er grunn til å spørre Fremskrittspartiet om hva slags kostnader dette vil ha for samfunnet, og om hvordan den praktiske innretningen skal være? Jeg tror nok at kontantstøtten blir en liten sak i dette perspektivet. Selv om jeg vet at Fremskrittspartiet mener at Norge har vunnet i Lotto, ser jeg ingen økonomiske realiteter for å få til en slik ordning.

Per Sandberg (Frp): Det er riktig, som representanten fra Arbeiderpartiet viser til, at Fremskrittspartiet ønsker å sette i fokus det som en kan kalle inngangsbilletten for å kunne få motta fødselspenger. Det er også riktig at Fremskrittspartiet legger stor vekt på at overføringene til barnefamilie skal være nøytrale, slik at fordelingen blir lik fra det offentlige, uavhengig av inntekt og sosial status. Hvis en hadde fulgt et slikt prinsipp, hadde en ikke bare oppnådd rettferdighet, men en ville også ha fått større ressurser til fordeling gjennom et mye enklere regelverk og et mye enklere system for fordeling.

Jeg forstår det slik at Arbeiderpartiet har en del problemer med å tolke merknaden fra Fremskrittspartiet, og jeg kan nok selv være villig til å innrømme at det kanskje kan oppstå noen problemer. Men hvis en deler merknaden i to, skulle det være enkelt. I den første delen av merknaden peker vi på Fremskrittspartiets primære ønsker om en lik fordeling av fødselspengene. Den andre delen av merknaden er knyttet til Arbeiderpartiets innarbeidede system. Selv i Fremskrittspartiet innser vi at det kan bli vanskelig å få flertall for det forslaget som jeg senere vil fremme, og derfor har vi knyttet merknaden til dagens system. Vi peker på Fremskrittspartiets prinsipielle syn når det gjelder folketrygden, at den skal ha et forsikringselement, og at det skal være avgjørende. Det vil først og fremst gjøre spekulasjoner om hvem som skal ha rettighetene, unødvendige. Det er riktig det som står i proposisjonen – den oppfatningen deler også Fremskrittspartiet – at betaler en en premie, skal en også ha krav på ytelse. Dette innebærer at fødsels- og adopsjonspengene automatisk vil tilfalle personer som er i arbeidsliknende forhold.

Når det nok en gang kommer kritikk fra Arbeiderpartiet, må jeg få lov til å vise til Statistisk Sentralbyrås magasin Samfunnsspeilet, som går litt historisk til verks, og kikker på fordelingen som Arbeiderpartiet har stått for. Innledningsvis står det der at subsidiene til barnefamilie har i størst grad kommet foreldre med høyere inntekter til gode. Det er akkurat det Fremskrittspartiet vil til livs. Vi vil at en uavhengig av om en tjener 200 000 kr eller 1 mill. kr, skal ha det samme i utbetaling i fødselspenger. Nå er situasjonen den at de som har vært så heldige, eller har prioritert karriere og yrke og har høye inntekter, kan motta inntil 250 000 kr i fødselspenger, mens de som har prioritert litt annerledes, og har én inntekt og faktisk betaler det samme i skatter og avgifter som de med to inntekter, ikke skal ha krav på disse fødselspengene. Det er jo litt merkelig at Arbeiderpartiet på en måte sidestiller fødsel med sykdom. Resultatet av det

systemet som Arbeiderpartiet har bygd opp, er akkurat det samme som ved foreldrefradrag: mer fradrag, mer overføringer til dem med høyest mulig inntekter. Hvis Arbeiderpartiet fortsatt ønsker å kritisere Fremskrittspartiet fordi vi ønsker en mer solidarisk fordeling av de midlene som det offentlige skal bruke på barnefamiliene, får det stå for deres regning.

Jeg vil avslutningsvis fremme det forslaget som står i innstillingen.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har sett fram det forslaget han refererte til.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Denne lovproposisjonen rettar opp ein del urimelege forhold i samband med ytingar ved fødsel og adopsjon. Forslag til endringar vart også presenterte i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 for 1997-98.

Sentrumsregjeringa fremma i vår forslag om endringar i folketrygdloven kapittel 14 om ytingar ved fødsel og adopsjon. Endringane omfattar m.a. fjerning av kravet om at far må ha vore i arbeid dei to siste vekene like før stønadperioden hans tar til. Det har vore slik at dersom faren har blitt arbeidsledig like før permisjonen startar, har han mista retten til fødselspengar. Dei som har blitt ramma av dette, har følt det svært urettferdig, og det er positivt at det blir vedtatt endra i lovs form.

Vidare blir det foreslått innføring av rett til fødsels- og adopsjonspengar for personar som er i eit arbeidslignande forhold, og som mottar lønn frå arbeidsgivar. Det har vore slik at dei som t.d. har lønn frå arbeidsgivar under utdanningspermisjon, ikkje har blitt rekna som yrkesaktive i relasjon til fødselsregelverket. Det er positivt at dette no blir endra.

Vidare er det enkelte forskjellar i regelverket for høvesvis fødsels- og adopsjonspengar som sentrumspartia ikkje finn er rimeleg grunnitte. Til dømes har ingen av foreldra sjølvstendig oppteningsrett til adopsjonspengar. Ved fødsel har mora ein slik sjølvstendig rett. Sentrumsregjeringa fremmar difor forslag om at adoptivmor får sjølvstendig oppteningsrett til adopsjonspengar.

Vidare blir det foreslått enkelte andre harmoniseringar av reglane for rett til fødselspengar og adopsjonspengar. Det blir foreslått å endre skjeringsstidspunktet for opptening av fødsels- og adopsjonspengar, slik at oppteningstida for kvinner og menn blir knytt til tidspunktet då stønadperioden tar til i staden for til fødselstidspunktet.

Det er positivt at komiteen støttar lovendingane som proposisjonen tar opp. For Kristeleg Folkeparti er det viktig med ein familiepolitikk som legg til rette for at barn og foreldre skal få mest mogleg tid saman. Det er også viktig å føre ein politikk som gir gode høve til å kombinere yrkesaktivitet og barneomsorg. Eg er glad for sentrumsregjeringas høge prioritering av dette, og eg er glad for at Stortinget sluttar seg til dei foreslåtte lovendingane.

Når det gjeld Framstegspartiet sitt forslag, meiner eg det er viktig med den lønna svangerskapspermisjonen som vi har i dag, og eingongsstøtta for heimearbeidande

ved fødsel. Den var for ein del år sidan mykje lågare enn kva den er no. Kristeleg Folkeparti har jobba aktivt for at den har blitt auka, og vi synest det er riktig at vi har ei eingongsstøtte slik vi har i dag, men også at vi tar vare på den lønna svangerskapspermisjonen. Begge ordningane er viktige.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 3. (Votering, sjå side 64)

Etter at det var ringt til votering i fem minutt, sa

presidenten: Odelstinget skal votere i sakene nr. 1-3.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringar i lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. og endringar i einskilde andre lovar.

I.

I lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven) vert det gjort følgjande endringar:

§ 1 skal lyde:

Eigedomar som det er vanskeleg å nytte ut på tenleg måte etter tid og tilhøve, kan leggjast under jordskifte etter denne loven.

Det same gjeld når tilhøva vil bli utenlege som følgje av:

- a) *gjennomføring av tiltak, bygging, utbetring, vedlikehald og drift av anlegg, herunder nedleggjing av private jernbaneovergangar.*
- b) *offentleg regulering av eigarrådvelde.*

§ 2 skal lyde:

Jordskifte kan gå ut på å:

- a) løyse opp sameigetilstanden når grunn eller rettar ligg i sameige mellom bruk.
- b) forme ut eigedomar på nytt ved ombyting av grunn og rettar.
- c) 1. gi reglar om bruken i område der det er sambruk mellom eigedomar.
2. gi reglar om bruken i område der det ikkje er sambruk mellom eigedomar, når jordskifteretten finn at *det ligg føre særlege grunnar.*
3. gi reglar om bruken i område der det går føre seg reindrift etter lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift § 2. Retten kan ikkje regulere tilhøva mellom dei som utøver slik reindrift.
4. *gi reglar om bruken i personleg sameige i skog-eigedom og i fjellstrøk som for storparten ligg over barskoggrensa når det ligg føre særlege grunnar.*
- d) avløyse bruksrettar som er nemnde i § 36.
- e) skipe slike sams tiltak som er nemnde i § 34 a og lov 15. mars 1940 nr. 3 om vassdragene § 31.

- f) forme ut og *dele* eigedomane når grunn og rettar skal avhendast i samsvar med formålet i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord.
- g) *dele* ein eigedom med tilhøyrande rettar etter eit bestemt verdiforhold.

Ei jordskiftesak kan omfatte eitt eller fleire av desse tiltaka.

§ 5 nytt femte ledd skal lyde:

Offentlege styresmakter med heimel for oreigning til tiltak og anlegg eller regulering av eigarrådvelde etter § 1 andre ledd, kan krevje jordskifte.

§ 5 sjettemte ledd vert oppheva.

§ 5 noverande sjuande og åttande ledd vert nye sjettemte og sjuande ledd.

§ 6 skal lyde:

Blir jordskifte halde samtidig eller i samband med offentleg oreigning for gjennomføring av tiltak, byggjing, utbetring, vedlikehald og drift av anlegg og tiltak, jf. § 1 andre ledd bokstav a, held jordskifteretten oreignings-skjønn som del av jordskiftesaka.

Blir jordskifte halde samtidig eller i samband med offentleg regulering av eigarrådvelde, jf. § 1 andre ledd bokstav b, og det er rettskraftig avgjort av dei ordinære domstolane at det skal ystast erstatning for råderettsavgrensing, eller vedkomande offentlege styresmakt sjølv legg dette til grunn, kan jordskifteretten halde erstatningsskjønn som del av jordskiftesaka.

Blir jordskifte halde samtidig eller i samband med friviljug avståing til føremål det er oreigningsheimel for, eller samtidig eller i samband med at det friviljug blir avtala avgrensingar i eigarrådvelde, kan partane avtale at jordskifteretten skal halde skjønn som del av jordskiftesaka.

I andre høve enn nemnt i første til tredje ledd, kan partane avtale at jordskifteretten som eiga sak held oreignings-skjønn eller erstatningsskjønn ved offentleg regulering av eigarrådvelde.

Jordskifteretten sin kompetanse til å halde skjønn etter denne paragraf er avgrensa til å gjelde for areal som er lagt ut som landbruks-, natur- og friluftsområder i medhald av § 20-4 nr. 2 i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77 eller er regulert til slik bruk eller vern, eller i uregulert område. Jordskifteretten kan likevel halde skjønn etter første, andre og tredje ledd når det er nødvendig av omsyn til jordskiftet, når dei interesser som vert berørt gjeld landbruk, naturvern eller friluftsliv eller når det ligg føre særlege grunnar.

Denne paragraf gjeld ikkje for oreigning og regulering av eigarrådvelde i vassdrag.

§ 6 a skal lyde:

Jordskifteretten kan i særskild sak eller i samband med jordskifte halde skjønn etter lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift. Reglane for jordskifte gjeld på tilsvarande måte i desse sakene så langt dei høver. *Med unntak for §*

6 b gjeld reglane i denne lov for handsaminga av desse sakene samt § 26 i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker. Ved anke til jordskifteoverrett gjeld dessutan § 32 fjerde ledd og § 35 i skjønnsloven for overskjønnet.

Ny § 6 b skal lyde:

Skjønn jordskifteretten held som eiga sak med heimel i § 6 fjerde ledd eller i anna lov følgjer reglane for rettslege skjønn i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker.

I saker etter § 6 første, andre og tredje ledd gjeld lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker §§ 4, 8, 20 a, 26, 27, 42, 48, 50, 52, 53, 54-54b, 55, 57 og 58. For handsaminga elles gjeld føresegnene i denne lova så langt dei høver.

I saker etter § 6 første, andre og tredje ledd der både skjønsmenn frå skjønnsmannsutvalet og jordskiftedommarar frå jordskiftemeddommarutvalet tek del, jf. § 9 siste ledd første, andre og tredje punktum, skal alle ha godtgjersle etter reglane for skjønsmenn, jf. lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 20 a.

Ved krav om skjønn etter § 6 første, andre og tredje ledd gjeld lov 13. august 1915 nr. 6 om rettargangsmåten for tvistemål §§ 63 og 64.

§ 7 andre ledd skal lyde:

I kvart jordskiftedøme skal det vere ein eller fleire jordskifteoverdommarar, og i kvar jordskiftesokn ein eller fleire jordskiftedommarar. Når saksmengda krev det, kan det tilsettast jordskiftedommarar utan fast tenestekrins, og det kan nemnast opp ein jordskiftedommar til å styre einskild sak.

§ 9 skal lyde:

I den einskilde saka er jordskifteretten samansett av ein jordskiftedommar som formann og 2 oppnemnde jordskiftemeddommarar, og jordskifteoverretten av ein jordskifteoverdommar som formann og 4 oppnemnde jordskiftemeddommarar.

Såframt jordskiftedommararen finn det ubetenkeleg, kan jordskifteretten settast utan jordskiftemeddommarar dersom ein part gjer framlegg om det og ingen andre partar protesterer innan ein frist som jordskifteretten fastset. Jordskifteretten kan settast med fire oppnemnde jordskiftemeddommarar når ein part gjer framlegg om det og retten ut frå sakas omfang eller karakter finn det ønskjeleg.

Blir ei sak som har gått utan jordskiftemeddommarar i jordskifteretten, anka til jordskifteoverretten, blir jordskifteoverretten sett med to oppnemnde jordskiftemeddommarar. Jordskifteoverretten skal likevel settast med fire oppnemnde jordskiftemeddommarar dersom ein part krev det eller jordskifteoverdommararen sjølv finn det ønskjeleg.

Rettsformannen nemner opp jordskiftemeddommarane frå dei utvala som er nemnde i § 8, ubunden av kommunegrensene. Domstollova § 88 gjeld tilsvarande for jordskiftesaker. Det skal nemnast opp varamedlemmer for jordskiftemeddommarane.

Så langt råd er, skal det nemnast opp personar som er særleg kunnige i det som jordskiftet i hovudsaka gjeld. Til gransking av minneleg jordskifte, og til overjordskifte bør det om mogleg nemnast opp personar som før har vore med på offentleg jordskifte.

Når nokon av dei oppnemnde ikkje møter, eller ikkje kan gjere teneste, og heller ikkje nokon av dei oppnemnde varamedlemmer kan kome tilstades på rimeleg tid, kan rettsformannen nemne opp andre for møtet. I slike høve kan det oppnemnast personar som ikkje står i utvalet, om det er uråd på rimeleg tid å få tak i nokon som står der.

I saker etter § 6 første, andre og tredje ledd skal retten setjast med fire oppnemnde jordskifteddommarar. Lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 11 første ledd siste punktum og andre til fjerde ledd gjeld tilsvarande. Halvparten av jordskifteddommarane ved jordskiftet skal oppnemnast frå utvalet etter § 14 i same lova. I saker etter § 6 a skal meddommarane til vanleg oppnemnast frå dette utvalet. § 12 i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjeld tilsvarandre i desse sakene.

§ 12 tredje ledd første punktum skal lyde:

Kravet skal forkynnast for dei som er nemnde i kravet så snart som råd.

§ 13 første ledd andre punktum skal lyde:

Innkalling påført namna på jordskifteddommarane skal forkynnast for alle eigarar, bruksrettshavarar, grannar og andre som skiftet vedkjem, med varsel på minst 3 veke.

§ 14 første ledd skal lyde:

Jordskifteretten blir sett til fastsett tid og på fastsett stad. Først avgjer retten om saka skal fremmast. Vedtak om dette skal grunnvist i samsvar med reglane i § 17 b. Saka kan fremmast endå om ein part ikkje møter, men er det ikkje gitt lovleg varsel, må det ikkje takast avgjerd i noko som gjeld hans interesser.

§ 17 skal lyde:

Tvist om grenser, eigedomsrett, bruksrett eller anna innan skiftefeltet eller med utanforståande skal jordskifteretten, om det trengst av omsyn til jordskiftet, avgjere ved dom.

Tvist i rettsutgreiingssak og grensegangssak skal avgjerast ved dom.

Dersom det i sak som nemnt i andre ledd, eller i skjønnssak etter § 6 første ledd til tredje ledd, er tvist om eit underliggjande rettshøve som nemnt i første ledd, og som det er nødvendig å taka stilling til for at saka skal kunne avgjerast, skal jordskifteretten etter krav frå ein part avgjere dette ved dom.

Dommen skal grunnvist i samsvar med § 144 i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål.

Retten bør først prøve mekling i saka og kan reise spørsmål om partane vil leggje tvisten under voldgift.

Ny § 17 a skal lyde:

Når retten skal ta avgjerd som gjeld grenser, rettar eller plikter for ein eller fleire partar, skal det nyttast vedtak dersom det ikkje skal avseiast dom. Vidare skal det nyttast vedtak ved avgjerd etter § 14 om å fremje jordskiftesak.

Når vedtaket går ut på verdsetjing eller regulering, skal dei partane som vedtaket gjeld, få høve til å uttale seg om spørsmålet. Retten skal deretter utarbeide eit framlegg som skal leggjast skriftleg fram for partane. Partane skal ha ein frist som ikkje skal vere kortare enn to veke for å kome med merknader, og skal gjevast høve til å uttale seg om dei merknadene som har kome inn. Etter dette skal vedtak fattast så snart som råd. Dersom partane er samde om det og retten samtykkjer, kan retten i einskilde høve gjere vedtak om verdsetjing og regulering utan slik handsaming som følgjer av andre og tredje punktum. I kombinerte saker etter § 6 kan vedtak om bonitering, verdsetjing og skifteplan utstå til hovudforhandlinga for skjønnnet dersom partane er samde om det.

Når vedtaket er rettsfastsettande eller gjeld avgjerd etter § 14 om fremjing av jordskiftesak, skal dei partane som vedtaket gjeld, få høve til å uttale seg om spørsmålet, og til dei merknadene som kjem inn. Etter dette skal vedtak fattast så snart som råd.

Når vedtaket er rettsfastsettjande og byggjer på at partane er samde, skal retten forkynne utkastet for partane og gje dei ein frist til å seie frå dersom det inneheld feil eller mistydingar eller det likevel ikkje er semje. Når fristen er ute, skal vedtak fattast så snart som råd.

Når eit vedtak om verdsetjing eller regulering er fatta, kan det berre endrast dersom særlege grunnar gjer at vedtaket ikkje kan bli ståande. Rettsfastsettjande vedtak kan ikkje endrast.

Ny § 17 b skal lyde:

Eit vedtak skal innehalde:

- a) *namnet på retten, namna på dommarane og opplysning om kva tid og stad vedtaket vert gjort,*
- b) *kven som er partar og eventuelt prosessfullmektigar, og registereininga til eigedomane,*
- c) *oppllysning om kva slag vedtak det er og heimelen for vedtaket,*
- d) *ei kort framstilling av kva vedtaket gjeld, kva partane i hovudsak har lagt fram og eventuelt kva påstander dei har lagt ned,*
- e) *dei vurderingane som retten har gjort som ligg til grunn for resultatet, og dei faktiske og rettslege tilhøva som desse vurderingane i hovudsak byggjer på,*
- f) *slutning,*

Reglane om dommar, orskurder og andre rettslege avgjerder i kap. 12 i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven) gjeld tilsvarande for vedtak, med unntak av §§ 152 og 154.

§ 20 skal lyde:

Når alt førebuande arbeid er gjort, skal jordskifteretten lage utkast til skifteplan som skal leggjast fram til

drøfting med partane i rettsmøte. § 17 a andre ledd tredje til sjette punktum gjeld tilsvarande.

Det skal gjerast greie for det rettslege grunnlaget, faktiske omstende og andre tilhøve som har hatt mest å seie for skifteplan, skjønn og takstar.

§ 20 tredje ledd vert ny § 20 a og skal lyde:

Jordskifteretten skal samrå seg med offentlege styresmakter dersom skifteplanen har verknad for tilhøve som ligg under slike organ. Det same gjeld når tilhøve som krev vedtak av offentlege styresmakter, har verknad for skifteplanen.

§ 22 første ledd skal lyde:

Partane skal få melding om avgjerder under saka i samsvar med reglane i kap. 12 i lov av 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål, slik at § 154 første ledd gjeld for dommar og vedtak som vert sett til påanke, § 164 andre ledd for orskurder og § 165 andre ledd for andre avgjerder.

§ 24 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Etter tinglysinga skal utdraget oppbevarast på jordskiftekontoret.

§ 24 første ledd femte punktum vert oppheva.

§ 25 første ledd andre punktum vert oppheva.

§ 25 nytt andre ledd skal lyde:

Jordskifteretten kan sette ein frist for framsetting av krav om utviding av skiftefeltet. Krav som vert sett fram etter denne fristen, skal avvissast. Jordskifteretten kan likevel ta kravet til følgje dersom han finn at gode grunnar talar for det. Det skal mellom anna takast omsyn til korleis dei andre partane stiller seg til utvidingskravet og til om saka vil bli mykje forseinka.

§ 25 noverande andre ledd vert nytt tredje ledd.

§ 26 første ledd nytt tredje punktum, skal lyde:

§ 25 andre ledd gjeld tilsvarande.

§ 28 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom det framtidige verdiforholdet mellom eigedomane ikkje blir endra på avgjerande måte ved skifte i skog og det er mindre tenleg å skifte på grunnlag av grunnverdien åleine, kan verdien av standskogen dragast inn i skiftegrunnlaget eller ein kan skifte på grunnlag av samla bruksverdi.

§ 29 første og andre ledd skal lyde:

Utforming av eigedom og omforming av bruksrett skal vere tenleg etter tida og tilhøva.

Når eigar og jordleigar er samde og leigetida er ti år eller meir når saka blir fremja, kan leigejord inngå i driftseininga til jordleigar. Eigar kan krevje at eigedomen hans blir utforma for bortleigeføremål i landbruksnæring.

§ 29 noverande andre ledd vert nytt tredje ledd

Ny § 29 a skal lyde:

Det skal takast omsyn til at naturressursane skal disponerast ut frå framtidige generasjonar sine behov. Forvaltninga av naturressursane skal vere miljøforsvarleg og mellom anna ta omsyn til vern av jordsmonnet som produksjonsfaktor og ta vare på areal og kulturlandskap som grunnlag for liv, helse og trivsel for menneske, dyr og planter.

§ 30 noverande andre ledd vert oppheva. Noverande tredje ledd vert andre ledd.

§ 34 a skal lyde:

Jordskifteretten kan skipe sams tiltak i samband med utnytting og bruk av eigedomar i område som er lagt ut etter § 20-4 nr. 2, 3 og 5 i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77 eller som er regulert til slik bruk eller vern eller i uregulert område. Utanfor områder som nemnt, kan jordskifteretten berre skipe sams tiltak som er nødvendig av omsyn til jordskifte, når interessene som blir berørt er landbruk, naturvern eller friluftsliv eller når det ligg føre særlege grunnar.

Jordskifteretten kan òg skipe sams tiltak som gjeld tilhøva mellom reindrifta og grunneigarar eller bruksretts-havarar.

Ny § 34 b skal lyde:

Jordskifteretten skipar dei lag som er nødvendig for å kunne ordne bruk og sambruk innan skiftefeltet.

Kvar av deltakarane i laget svarar i høve til tredje-mann etter sitt høvetal, jf. §§ 27, 28 og 42 tredje ledd.

Tiltak som kan innebere stor risiko, kan berre gjennomførast av eit driftsselskap. Laget tek avgjerd om gjennomføring ved fleirtalsvedtak. Kvar av deltakarane har rett til å vere med i driftsselskapet så langt det svarar til høvetalet. Om nokon vil vere med som ikkje røysta for, skal det seiast frå så snart råd er og seinast 3 veker etter at han har fått skrifleg melding om vedtaket med opplysning om denne fristen. Driftsselskapet skal svare vederlag for utnyttingsretten til laget, som fordelar dette til deltakarane etter høvetalet deira.

Når partane er samde, kan andre tiltak enn nemnt i tredje ledd første punktum gjennomførast av eit driftsselskap. Tredje ledd tredje og femte punktum gjeld tilsvarande. Jordskifteretten skal setje ein frist for partane til å leggje fram slik avtale. Fristen kan ikkje setjast kortare enn tre veker.

Jordskifteretten fastset vedtekter for det einskilde lag. Departementet kan gi nærare føresegner om normalvedtekter.

§ 35 bokstav h skal lyde:

fastsette reglar for sams bruk av sand- og grustak, vassrettar, og sams bruk i samband med rekreasjons- og turistformål i område som er lagt ut etter § 20-4 nr. 2, 3 og 5 i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77 eller som er regulert til slik bruk eller vern eller i uregulert område.

de. Utanfor områder som nemnt kan jordskifteretten berre fastsette slike reglar når det er nødvendig av omsyn til jordskiftet, når interessene som blir berørt er landbruk, naturvern eller friluftsliv eller når det ligg føre særlege grunnar.

§ 58 andre ledd andre punktum skal lyde:

Retten kan *ta avgjerd* om å utsette varig grensemerking og tilhøyrande grensebeskrivelse til etter at jordskiftet har rettskraft, der han finn at særlege grunnar talar for det.

§ 59 andre ledd får nytt andre og tredje punktum, som skal lyde:

Det skal ikkje settast lengre fristar enn det som er nødvendig for å gjennomføre avgjerdene, og berre i særlege høve kan ein frist settast til meir enn 5 år. Ikkje i noko høve kan det settast lengre frist enn 10 år.

§ 61 andre ledd skal lyde:

Dom etter § 17 og rettsfastsettande vedtak etter § 17 a kan ankast til lagmannsretten. Rettsforlik kan ankast til lagmannsretten i samsvar med § 286 andre ledd i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål. Vedtak etter § 87 første punktum i saker etter § 6 første til tredje ledd kan ankast til lagmannsretten når det gjeld rettsbruk og sakshandsaming. Det same gjeld for vedtak etter § 62 femte og sjette ledd. I saker som nemnt i § 6 første til fjerde ledd kan rettsbruken, sakshandsaminga og erstatningsutmålinga ankast til lagmannsretten. For øvrig kan jordskifterettens avgjerder i saker som nemnt i § 6 første til fjerde ledd berre påkjærast etter tredje ledd.

§ 62 skal lyde:

Med dei unntak som denne paragrafen nemner, er det ikkje høve til å bruke rettsmiddel før jordskiftet er slutt.

Dom etter § 17 og rettsfastsettande vedtak etter § 17 a kan påankast straks av granne og av nokon som verken er godkjent som eigar eller som bruksrettshavar i skiftefeltet. Jordskifteretten kan ta avgjerd om at det same skal gjelde for andre som har ankerett. Slik avgjerd må takast inn i dommen eller vedtaket.

Rettsforlik kan påankast straks.

Avgjerder som nemnt i § 61 tredje ledd kan påkjærast straks. Opplysning om dette, om frist etter § 63 andre ledd og at avgjerda ikkje kan ankast seinare, skal takast inn i avgjerda.

Når *jordskifteretten* finn det tenleg, kan vedtak om fremme av jordskifte, jfr. § 14 første ledd andre punktum, stillast til påanking straks.

Er det mykje om å gjere å kome i gang med eit tiltak før skiftet er slutt, kan jordskifteretten *ta avgjerd* om at vedtak om dette skal stillast til påanking til jordskifteoverretten straks.

§ 69 første ledd første punktum skal lyde:

For overjordskifte gjeld reglane for jordskifte så langt dei høver, men om loven krev at *ei avgjerd* i jordskifteretten skal vere samrøystes, trengst det likevel berre van-

leg fleirtal i jordskifteoverretten til stadfesting av *ei slik avgjerd*.

§ 70 siste ledd skal lyde:

Det kan ikkje brukast rettsmiddel mot *avgjerd* frå jordskifteoverretten om å vise ei sak tilbake til jordskifteretten. Orskurdene som har ført til vedtak om tilbakevising, får rettskraft om dei ikkje blir påkjæra innan fristen er ute.

§ 73 skal lyde:

Avgjerder teke av jordskifteretten eller jordskifteoverretten i dom, vedtak eller skjønn kan takast opp att etter dei reglar som gjeld for oppattaking av dommar i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten i tvistemål kap. 27. Orskurder kan takast opp att etter reglane for oppattaking av orskurder i same lov.

Vidare kan eit jordskifte takast opp att dersom føresetnader som er lagde til grunn for skiftet, blir endra på ein slik måte at avgjerande tiltak i skifteplanen ikkje kan gjennomførast og det er tvillaust at vilkåret i § 3 bokstav a ikkje er oppfylt for minst ein part. Det kan likevel ikkje krevjast oppattaking etter dette leddet når fristen etter § 59 for gjennomføring av tiltaket er ute.

Jordskifteretten utfører dei endringar som oppattaking etter første og andre ledd fører med seg. Det skal ikkje gjerast større endringar enn det som trengst for å rette opp mishøvet. Gjeld det endringar av grenser o.l. der kostnadene ikkje vil stå i rimeleg høve til det ein oppnår, kan endringar gjerast opp heilt eller delvis i pengar, skog eller andre verdiar.

§ 74 nytt tredje ledd skal lyde:

For skjønn jordskifteretten held etter lov 5. mai 1961 om grannegjerde § 16 andre ledd, veglov 21. juni 1963 nr. 23 § 60 andre ledd og lov 29. november 1968 om særlege råderettar over framand eigedom § 19 andre ledd skal ein betale 2 ganger rettsgebyret for grenser eller gjerder pr. påbegynt 0,5 km. Første ledd gjeld tilsvarande for skjønn jordskifteretten held etter § 6 tredje ledd.

§ 74 noverande tredje til niande ledd vert nye fjerde til tiande ledd

§ 75 nytt fjerde ledd skal lyde:

Blir krav om oppattaking tatt til følge, skal kostnadene utliknast på partane etter nytten av heile skiftet. Det skal takast omsyn til kostnadsfordelinga i den tidlegare saka. For øvrig gjeld reglane i kap. 10 tilsvarande så langt dei høver.

§ 80 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Retten kan òg *ta avgjerd* om at det skal svarast rente av andre krav som kjem av skiftet.

§ 81 andre ledd skal lyde:

Er jordskifte kravt i samband med oreigning eller of-fentleg regulering av eigarrådvelde etter §§ 6 første eller andre ledd, 43 andre ledd eller 44 tredje ledd, skal oreig-

naren til vanleg bere jordskiftekostnadene, men det er og høve til å leggje slike kostnader på dei andre partane i skiftet dersom dei får netto nytte i høve til tilhøva før jordskiftet. *Det same gjeld saker etter § 6 tredje ledd om avtale om at jordskifteretten skal halde skjønn. I sak etter § 6 første, andre eller tredje ledd gjeld lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker §§ 42, 54-54 b og 58 ved avgjerd i jordskifteretten og ved anke eller kjæremål jf. § 61.*

§ 86 nytt andre ledd skal lyde:

Når partane i eit avtaleskjønn etter § 6 fjerde ledd er samde om det, held jordskifteretten eigedomsdeling.

§ 87 andre punktum skal lyde:

Ved anke gjeld reglane i § 61.

Kap. 11 overskrift skal lyde:

Grensegang, *rettsutgreiing* m.m.

§ 88 skal lyde:

Eigar kan krevje at jordskifteretten i særskild sak skal klarleggje, merkje av og beskrive eigedomsgrenser og grenser for alltidvarande bruksrett. Dette gjeld og slike grenser som er nemnde i lov 15. mars 1940 nr. 3 om vassdragene § 2, § 3 og § 4.

Når det gjeld grenser for alltidvarande bruksrett, kan og bruksrettshavar krevje grensegang. I område der det går føre seg reindrift etter lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift § 2, kan og leiar av reinbeitedistrikt krevje grensegang. *Er distriktsstyre ikkje oppretta, kan utøvar av reindrift krevje grensegang.* I tilfelle som nemnt i § 5 andre ledd, kan departementet krevje grensegang.

Grensegang kan også krevjast etter lov 23. juni 1978 nr. 70 om kartlegging, deling og registrering av grunneierendom § 2-2 siste ledd. I slike høve kan jordskifteretten fastsette grenser for festa grunnareal når festetida er meir enn 10 år.

Kravet om grensegang skal nemne kva for grenser retten skal taka stilling til. Retten kan ikkje gå utanfor dette. Dersom ein part krev utviding av saka, skal retten i vurderinga av kravet mellom anna leggje vekt på omfanget av den kravde utvidinga, samanhangen med resten av kravet og korleis dei øvrige partane stiller seg til utvidinga.

Ulaglege grenser prøver retten å få regulert ved minneleg makeskifte. Kjem ein ikkje fram til semje, kan jordskifteretten regulere grensene på den måten han meiner er mest tenleg for dei eigedomane det gjeld. *Dersom det ikkje er landbrukseigedom på nokon av sidene, kan jordskifteretten berre regulere ulaglege grenser etter krav frå ein part.*

Ny § 88 a skal lyde:

Eigar eller innehavar av alltidvarande bruksrett kan krevje at jordskifteretten skal klarleggje og fastsette eigedoms- og bruksrettstilhøva i sameiger og i andre område der det er sambruk mellom eigedomar eller går føre seg reindrift etter lov 9. juni 1978 om reindrift § 2, når dette er nødvendig av omsyn til ein rasjonell bruk av området.

§ 88 andre, fjerde og femte ledd og § 89 første ledd gjeld tilsvarande.

§ 89 første ledd andre punktum skal lyde:

Men § 3 bokstav a gjeld berre når grensene skal regulerast.

§ 89 andre ledd skal lyde:

Dersom det i grensegangssak eller *rettsutgreiingssak* blir sett fram krav om jordskifte, og retten godtar kravet, kan slik sak fremmast med dei jordskiftemeddommarane som er oppnemnde i grensegangssaka eller *rettsutgreiingssaka*. Det same gjeld om grensegang eller *rettsutgreiing* blir kravt på staden etter at jordskifte er nekta fremma.

§ 97 skal lyde:

Etternemde reglar i lov av 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål gjeld i jordskifte-, *rettsutgreiingssaker* og grensegangssaker, enten

- a) på tilsvarande måte så langt dei høver, for § 22, kap. 3, kap. 4, § 64, § 70, § 75, § 76, § 77, § 78, § 79, § 85, § 86, § 87, § 88, § 91, § 97, § 98, § 99 jfr. § 285, § 286, § 287 kap. 12, § 169, § 170 heile andre delen, §§ 327-354, § 338 andre ledd, § 361, § 369, § 467, § 468, § 469, § 470, § 471 jfr. § 472, eller
- b) slik det er vist til i ymse paragrafar i loven her, for kap. 9, kap. 11, § 144, § 154 første ledd, § 164 andre ledd, § 165 andre ledd, kap. 13, kap. 15, § 286 andre ledd, § 301, § 335, kap. 25, § 398 a - 404 og kap. 27. For *rettsutgreiingssak* og grensegangssak etter kap. 11 gjeld også § 63.

II.

I lov av 5. mai 1961 om grannegjerde skal § 16 lyde:

Skjøn etter denne lova (gjerdeskjøn) skal i lensmannsdistrikt styrast av lensmannen. Det skal i alle gjerdeskjøn vera to skjønsmen.

I områder som er lagt ut som landbruks-, natur- og friluftsområder i medhald av plan- og bygningslova § 20-4 nr. 2 eller er regulert til slik bruk eller vern eller i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet dersom rekvirenten set fram krav om skjøn for jordskifteretten. Når partane er samde om det, utfører jordskifteretten nødvendig oppmålingsarbeid som del av saka. Lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte §§ 58, 61 d og 74 tredje ledd gjeld tilsvarande.

Kostnaden ved skjøn om gjerdehaldstvang og gjerdehaldsdeling etter §§ 7 og 8 ber partane i høve til den nytta kvar av dei har av gjerde, såframt ikkje skjønnet finn grunn til ei anna deling. Om skjønnskostnaden elles gjeld det som er fastsett i kapittel 13 i lova om rettargangsmåten for tvistemål.

III.

I veglov av 21. juni 1963 nr. 23 skal § 60 nytt andre ledd lyde:

I områder som er lagt ut som landbruks-, natur- og friluftsområder i medhald av plan- og bygningslova § 20-4 nr. 2 eller er regulert til slik bruk eller vern eller i

uregulert område, held jordskifteretten skjønn etter kap. VII dersom rekvirenten set fram krav om skjønn for jordskifteretten. Når partane er samde om det, utfører jordskifteretten nødvendig oppmålingsarbeid som del av saka. Lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte §§ 58, 61 d og 74 tredje ledd gjeld tilsvarende.

IV.

I lov av 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom vert det gjort følgjande endringar:

§ 18 andre ledd vert oppheva. Noverande § 18 tredje ledd vert nytt andre ledd.

§ 19 skal lyde:

Skjøn etter denne lova skal i lensmannsdistrikt styrast av lensmannen. Det skal vera to skjønsmenn i alle skjøn.

I områder som er lagt ut som landbruks-, natur- og friluftsområder i medhald av plan- og bygningslova § 20-4 nr. 2 eller er regulert til slik bruk eller vern eller i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet dersom rekvirenten set fram krav om skjøn for jordskifteretten. Når partane er samde om det, utfører jordskifteretten nødvendig oppmålingsarbeid som del av saka. Lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte §§ 58, 61 d og 74 tredje ledd gjeld tilsvarende.

Kostnaden ved skjøn etter denne lova skal leggjast på den parten som krev skjøn, når ikkje skjønnet finn grunn til anna. Er omskipnaden til gagn for baa partar, kan kostnaden delast med ein høveleg sum på kvar.

V.

Loven trer i kraft frå den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil verte sendt til Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v
om endringer i lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a.

I.

§ 61 andre ledd skal lyde:

Dom etter § 17 og rettsfastsettande vedtak etter § 17a kan ankast til lagmannsretten. Rettsforlik kan ankast til lagmannsretten i samsvar med § 286 andre ledd i lov 13. august 1915 nr 6 om rettergangsmåten for tvistemål. Vedtak etter § 87 første punktum i saker etter § 6 første til tredje ledd kan ankast til lagmannsretten når det gjeld rettsbruk og sakshandsaming. Det same gjeld for vedtak etter § 62 femte og sjette ledd i saker der jordskifteretten held skjønn etter § 6 første til tredje ledd. I saker som nemnt i § 6 første til fjerde ledd, kan rettsbruken, sakhandsaminga og erstatningsutmålinga ankast til lagmannsretten. For øvrig kan jordskifterettens avgjerder i saker som nemnt i § 6 første til fjerde ledd, berre påkjærest etter tredje ledd.

§ 61 tredje ledd bokstav d skal lyde:

Avgjerd om gebyr og sideutgifter etter § 74.

§ 62 femte ledd skal lyde:

Når jordskifteretten finn det tenleg, kan vedtak om fremme av jordskifte, jfr. § 14 første ledd andre punktum, stillast til påanking til jordskifteoverretten straks.

§ 74 første ledd skal lyde:

For jordskiftesak, grensegangssak og rettsutgreiingssak behandla ved jordskifterett skal ein betale 5 gonger rettsgebyret i registreringsgebyr og 1,5 gong rettsgebyret pr. part (partsgebyr). Ved grensemerking skal det betalast 2 gonger rettsgebyret pr. påbegynte 0,5 km (grenselengdegebyr).

§ 74 andre ledd nytt andre og tredje punktum skal lyde:

Når jordskifte vert krevd med heimel i § 5 femte ledd og jordskifteretten held skjønnet i medhald av § 6, skal sideutgiftene betalast forskottsvis av den som har krevd skjønnet. Kan utgiftene ikkje fastsetjast på førehand, skal det betalast så store forskott som vedkomande jordskiftedommar meiner er tilstrekkelege.

§ 74 nytt åttande ledd skal lyde:

Jordskifteretten kan endre dei samla gebyrkostnadene dersom arbeidstida i saka avvik nemnande frå det vanlege.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Presidenten vil her gjere merksam på ei lita retting. Her skal fylgjande inn:

«§ 74 noverande åttande og niande ledd vert nye niande og tiande ledd.»

Vidare var tilrådd:

§ 91 første ledd første punktum skal lyde:

Avgjerd tatt ved offentleg jordskifte og rettsutgreiing og i grensegangssak er tvangsgrunnlag.

§ 91 første ledd andre punktum skal lyde:

Når avgjerda er endeleg, kan ho settast i verk etter reglane om fullføring av *dom*.

II.

Loven trer i kraft frå den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil verte sendt til Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Per Sandberg på vegner av Framstegspartiet sett fram det forslaget som er teke inn i innstillinga på side 4. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til lovendringer som gir like ytelser til småbarnsforeldre ved fødsel og adopsjon, uavhengig av inntektsforhold og yrkesaktivitet.»

Dette forslaget vert i samsvar med forretningsordenen § 30 fjerde ledd å sende til Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

L o v

om endringer i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd.

I.

I lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgjende endringer:

§ 14-4 første til fjerde ledd skal lyde:

Ved fødsel ytes det fødselspenger til barnets mor dersom hun har vært yrkesaktiv med pensjongsgivende inntekt (§ 3-15) i minst seks av de siste ti månedene før *stønadsperioden tar til*, se § 14-8 første ledd. Den pensjongsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom da det er gitt en ytelse til livsopphold i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8 eller stønad ved barns sykdom m.m. etter kapittel 9, eller enten fødselspenger, svangerskapspenger eller adopsjonspenger etter kapitlet her.

Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med

a) *lønn fra arbeidsgiver under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning,*

b) *ventelønn etter lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 13 nr. 6,*

c) *vartpenger etter lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse § 24 tredje ledd,*

d) *løpende etterlønn fra arbeidsgiver.*

For at faren skal ha rett til fødselspenger, må moren fylle vilkårene i første ledd. *I tillegg må faren ha vært yrkesaktiv med pensjongsgivende inntekt i minst seks av de siste ti månedene før hans del av stønadsperioden tar til. Den pensjongsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.*

Nåværende fjerde og femte ledd blir nye femte og sjettede ledd.

§ 14-7 femte ledd skal lyde:

Etter fødselen kan stønadsperioden utsettes også dersom *den som mottar fødselspenger* eller barnet er innlagt i helseinstitusjon. Stønadsperioden kan utsettes også i andre særlige tilfeller når *den som mottar fødselspenger* er for syk til å ta seg av barnet. *I disse situasjonene ytes det sykepenger så lenge institusjonsoppholdet eller sykdomstilstanden varer.*

§ 14-8 første ledd skal lyde:

Stønadsperioden regnes *tidligst fra 12 uker (60 stønadsdager) før fødselen* og senest fra tre uker (15 stønadsdager) *før fødselen*. Dette gjelder uavhengig av om moren har valgt utbetaling av fødselspenger med full dagsats eller med 80 pst. av full dagsats, se § 14-6. *Stønadsperioden etter fødsel utgjør maksimalt 39 uker med full dagsats eller 49 uker med 80 pst. av full dagsats. Dersom moren tar en del av stønadsperioden i tidsrommet mellom 12 og tre uker før fødselen, blir stønadsperioden etter fødselen tilsvarende kortere.*

Andre ledd oppheves. Nåværende tredje, fjerde og femte ledd, blir nye andre, tredje og fjerde ledd.

§ 14-9 andre ledd skal lyde:

Farens rett etter første ledd bokstavene c og d gjelder også i de første seks ukene etter fødselen. *Når faren får utbetalt fødselspenger etter første ledd bokstavene c eller d, ytes samtidig sykepenger til moren så lenge sykdomstilstanden eller institusjonsoppholdet varer.*

§ 14-10 andre ledd skal lyde:

Når faren bare har rett til reduserte fødselspenger etter § 14-9 fjerde ledd, kan han når han skal ta ut fedrekvoten velge ureducerte fødselspenger mot at fedrekvoten blir tilsvarende forkortet. Den samlede stønadsperioden blir da like mye forkortet.

§ 14-11 oppheves.

§ 14-14 tredje og femte ledd skal lyde:

Når ektefeller adopterer sammen ytes det adopsjonspenger til adoptivmoren dersom hun har vært yrkesaktiv med pensjongsgivende inntekt (§ 3-15) i minst seks av de siste ti månedene før stønadsperioden tar til, se § 14-16 tredje ledd. Den pensjongsgivende inntekten

må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.

- Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med*
- a) lønn fra arbeidsgiver under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning,*
  - b) ventelønn etter lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 13 nr. 6,*
  - c) vartpenger etter lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse § 24 tredje ledd,*
  - d) løpende etterlønn fra arbeidsgiver.*

Nåværende femte og sjette ledd blir nye sjuende og åttende ledd.

§ 14-14 sjette ledd skal lyde:

For at adoptivfaren skal ha rett til adopsjonspenger, må adoptivmoren fylle vilkårene i tredje ledd. I tillegg må adoptivfaren ha vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt i minst seks av de siste ti månedene før hans del av stønadperioden tar til. Den pensjonsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.

Nåværende femte ledd blir nye sjuende ledd og skal lyde:

Det er et vilkår for rett til adopsjonspenger at vedkommende har omsorgen for barnet og ikke er i arbeid. Ved delvis fravær fra arbeidet ytes det graderte adopsjonspenger, se også §§ 14-21 til 14-29.

Nåværende sjette ledd blir nytt åttende ledd.

§ 14-16 fjerde ledd skal lyde:

Dersom barnet eller den av adoptivforeldrene som mottar adopsjonspenger, er innlagt i helseinstitusjon, kan den gjenværende del av stønadperioden utsettes. Stønadperioden kan utsettes også i andre særlige tilfeller når den som mottar adopsjonspenger, er for syk til å ta seg av barnet. I disse situasjonene ytes sykepenger så lenge institusjonsoppholdet eller sykdomstilstanden varer.

§ 14-16 nytt sjette ledd skal lyde:

Dersom barnet dør i stønadperioden, ytes det adopsjonspenger i opptil 30 stønadsdager (6 uker) av den gjenværende del av stønadperioden.

§ 14-17 første ledd skal lyde:

Med de begrensninger som følger av andre ledd og § 14-18, kan stønadperioden deles mellom adoptivforeldrene når begge fyller vilkårene for rett til adopsjonspenger etter § 14-14.

§ 14-17 tredje ledd skal lyde:

Når den andre av adoptivforeldrene får utbetalt adopsjonspenger etter andre ledd bokstav c eller d, ytes det samtidig sykepenger til den som har mottatt adopsjonspenger så lenge sykdomstilstanden eller institusjonsoppholdet varer.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 14-17 nytt femte ledd skal lyde:

Hvis adoptivmoren dør, har adoptivfaren rett til adopsjonspenger for den gjenværende del av stønadperioden. Dette gjelder selv om adoptivmoren ikke hadde rett til adopsjonspenger.

§ 14-18 skal lyde:

Obligatorisk kvote

Dersom begge adoptivforeldrene fyller vilkårene for rett til adopsjonspenger, er 20 stønadsdager (4 uker) av stønadperioden forbeholdt adoptivfaren (fedrekvote). Hvis adoptivfaren helt eller delvis lar være å ta ut fedrekvoten, blir stønadperioden tilsvarende kortere.

Adoptivfaren kan ta ut fedrekvoten uten hensyn til om vilkårene i § 14-17 andre ledd bokstavene a til d er oppfylt.

Fedrekvoten kan benyttes helt ut samtidig med at adoptivmoren mottar graderte adopsjonspenger på opptil 50 pst. etter § 14-14 eller etter bestemmelsene om tidskonto i §§ 14-21 til 14-29.

Det kan gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd

- a) dersom sykdom gjør det urimelig å kreve at fedrekvoten blir benyttet,*
- b) dersom adoptivfaren har vært arbeidsløs og begynner i arbeid i løpet av de siste seks månedene av morens permisjonstid,*
- c) dersom adoptivfaren er arbeidstaker og i forbindelse med sitt arbeidsforhold har langvarig opphold i utlandet som gjør det vanskelig å komme hjem for å ta ut fedrekvoten,*
- d) dersom adoptivfaren er selvstendig næringsdrivende i en mindre virksomhet, eneaksjonær e.l., og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil medføre betydelige økonomiske problemer,*
- e) dersom adoptivfaren har et uregelmessig arbeidsforhold og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil skape betydelige problemer i forhold til arbeidet. Yrker med skiftordninger eller sesongsvingninger gir alene ikke grunn til unntak.*

For å få rett til unntak etter fjerde ledd må det godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil gi urimelige utslag.

Selv om ingen av vilkårene i fjerde ledd bokstavene a til e er oppfylt, kan det i helt spesielle tilfeller gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd dersom uforutsette hendinger gjør det urimelig å kreve uttak av fedrekvoten.

Adoptivmoren har rett til hele stønadperioden når faren ikke har rett til adopsjonspenger eller når det etter fjerde til sjette ledd er gjort unntak fra bestemmelsen om fedrekvoten.

§ 14-19 oppheves.

II.

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil verte sendt til Lagtinget.

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Møtet slutt kl.12.50.
